

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

24. Nullum peccatum nunc committitur nisi concupiscentiæ consentiatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

nat, malitque ipsis carere, quam Christo, si ad hunc fuerit aut cultum temeritatis adductus, per ignem saluus erit: quia ex earum amissione tantum necesse est utat dolor, quantum haerent amor. De puro vero in ore, quo vere talis nec esset, diuis nominata à Christianis diligenda sunt, sic annectit: *Porto qui Patrem, matrem, filios, sillasque secundum Christum dilexerit, ut ad eius regnum obtinendum eique coherendum illis consulat, vel hoc in eis diligit, eadem membra sunt Christi, aliter ut ista dilectio reperitur in ligno, feno, & stipula commenda, seu prorsus adhi. io ai res, argenteo, gemmeo deputabitur. Sed de modo diligendi & beneficiendi fufius non nihil infra de operibus infidelium tractando, disceremus.*

Ad postremum de appetitu sensitivo dicimus, non sequi esse malum, sed imperfectum. Ferror ille in obiecta sensibus grata, & ibi haeret: non enim novit altius asurgere, vel aliud referre quod appetit. Hoc enim officium rationali voluntati proprium est, nec ab illo invadi debuit. Quod si etiam voluntas cum illo in sensibilibus haerere velit, non est hoc malum appetitus, sed culpa voluntatis. Non enim quia non omnia facit, ideo malum est quod facit. Oculo remus in aqua frangi videtur, cum inde auferitur integrari; si quis idem mente iudicet, non malum habet internuncium, sed malus est iudex. Nam ille pro sua naturae conditione non potuit aliter in aqua sentire, nec aliter debuit. Si enim aliud est aer, aliud aqua, iustum est ut aliter in aere, aliter in aqua sentiat. Quare oculus recte videt: ad hoc enim factus est, ut tantum videat: sed animus perverse iudicat, cui ad cernendam veritatem

A mens non oculus factus. Transfer istud ad appetitum, & voluntatem. Ille in suo genere quamvis inferiore bonus, opus proprium, sicut natura institutus est, operatur: haec vero superior, cui actionem longè praestantior, summa moderatrix rerum iustitia tribuit, si illum inferiorem quamvis bonum sequi & imitari voluerit, peccando fiet mala; non quia malum, sed quia male imitator. Ab illo enim agitur proprium, ab hac appetitur alienum. Unde ille in suo gradu inculpatus manet; haec delinquendo ad inferiora demergitur. Pulchre incedit quadrupedans equus: at si hoc homo pedibus manibusque imitetur, quis cum vel palearum cibo dignum putet? Recte enim plerumque improbamus imitantem, cum eum quem imitatur probemus. Improbamus autem, non quia non sit allecutus, sed quia omnino allequi voluit. In equo enim probamus illud: cui quantum praepoimus hominem, tantum offendimur, quod inferiora lectatur. Non ergo ideo appetitus sensitivus malus haberi debet, quia nos cum illum rationali voluntate sequimur corporeas voluptates diligendo, sicut ipse diligit, mali sumus. *Proterea enim, inquit August. corporea diligendo peccamus, quia spiritualia diligere & iustitia iubemur, & natura possimus: quod ille non potest, & tunc in nostro genere optimi & beatissimi sumus. Sed hoc est malum appetitus sensitivi: quod corporea precipitanter diligit, & rationem praecurrendo, quam sequi debuit, importunusque motibus titillando, voluntatem ad se sequendum occultam, & blandam, & efficaci quadam lusionem traducit. Sed illa non est natura instituti appetitus, sed poena dñati.*

Lib. de duob.
animab. c. 13

CAPVT XXIV.

Nullum peccatum nunc committitur, nisi concupiscentiae consentiatur.

SATIS ex Augustino haecenus declaravimus, omnem assensum voluntatis, quo libidini seu concupiscentiae creatis rebus, bonisque temporalibus inhiant ceditur, ut id quod homo facit propter ipsam faciat, esse peccatum. Nunc iuxta principia eius considerandum est, utrum etiam omne peccatum eadem concupiscentiae consentiendo committatur: hoc est utrum sicut omnis consensus est peccatum, ita vice versa, omne peccatum sit consensus; sive, utrum nunc nullum peccatum aliter nisi concupiscentiae voluntatem provocante, & voluntate concupiscentiae consentiente, perpetratur. Non est à nobis hic sermo de peccato primi hominis, sed de illis tantum, quae post lapsum humani generis à scientibus sunt.

In qua quaestione non minus manifesta est Augustini sententia, omnia huiusmodi peccata post illud primum, concupiscentiae incitante & voluntatis assensum impetrante, perpetrari.

Constat hoc primum ex eo, quod frequenter

A docet, omne peccatum praecedente tentatione committi, neque tentari nos posse nisi per partem illam animalem, quae motibus concupiscentiae subjacet. Nam de tentatione mulieris per serpentem seu diabolum agens, sic loquitur: *Sed tamen per mulierem decipit: non enim etiam ratio nostra deducit ad consensionem peccati: potest, nisi cum delectatio mota fuerit in illa parte animi, quae debet obtemperare rationi tanquam rectiori viro. Etiam nunc in quoquoque nostrum nihil aliud agitur, cum ad peccatum quisque delabitur, quam tunc actum est in illis tribus, serente, muliere, & viro. Nam primum fit suggestio, sive per cogitationem, sive per sensus corporis, vel videndo, vel tangendo, vel audiendo, vel gustando, vel olfaciendo: quae suggestio cum facta fuerit, si cupiditas nostra non moveatur ad peccandum, excluditur serpentis astutia: si autem mota fuerit, quasi mulieri iam persuasum erit. Sed aliquando ratio viriliter etiam committit concupiscentiam refrenat, atque compevit. Quod cum sit, non labimur in peccatum, sed cum aliqua luctatione coronamur. Si autem ratio consentiat, & quod libido commoverit, faciendum esse decernat, ab omni vita*

Lib. 2. de
Genes. cont.
Manich. c. 14

S

beata

beata tanquam de par adiso expellitur homo. Iam enim peccatum impuratur, etiamsi non subsequatur factum, quoniam rea tenetur consensione conscientia. Et inferius: Quare ergo ita dicitur (penam inter te inimicitias & mulierem, id est partem inferiorem) nisi quia hinc manifeste ostenditur, non posse nos à diabolo tentari, nisi per illam animalem partem, qua quasi mulieris imaginem, vel exemplum in uno ipso homine ostendit? De qua superius iam multa diximus:

In Psal. 83 Eandem doctrinam tradit in Psalmos: Adam non est seductus, Mulier autem seducta est. Postea enim Adam conseruit mulieri, nam à serpente mulier seducta est. Ecce figura omnium tentationum, quas post Adæ lapsum in hac vita perpetuatur. Sic enim adjicit: Nec modo potest aliqua mala suscipi, nisi carnis tua (id est partis inferioris) primo desiderium commoverit, cui postea si mente consenseris, cecidit & passer &c. Et in alio Psalmo tractans illud: Caro concupiscit aduersus spiritum &c. Et hoc grave bellum, inquit, & quod est molestius, internum. In quo b. llo si sit quisque victor, illos quos non videt immicos continuo se perabit. Non enim tentat Diabolus vel Angeli eius, nisi quod in te carnaliter domitur. Nam quomodo vincimus illos hostes quos non videmus, nisi quia carnales interiores motus nostros sentimus? Quamvis autem progressus ille diabolice tentationis, quo per mulierem in Adamum transiit, apertissima huius rei figura fuerit, non tamen ex illa, sed ex Apostoli Iacobi doctrina videtur Augustinus illam hausisse sententiam. Nam ille cum beatum predicasset virum, qui suffert tentationem, per hoc indicans nullum peccatum committi posse, nisi sollicitante tentatione via preparetur. Itam originem omnis tentationis explicat: Nemo, inquit, cum tentatur, dicit, quoniam à Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat. Vnde ergo tentationes, si non à Deo? Vnusquisque vero tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum. Vbi satis aperte docet, non tentari hominem nisi ex concupiscentia. Si enim aliunde tentatur, non recte dixisset universaliter: Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua: neque recte dum remouet tentationem à Deo, soli concupiscentiæ eam tribuisset. Sic intellexit hunc locum August. Quisquis, inquit, in tentationem non infertur, profectò nec in tentationem suæ male voluntatis infertur. Et qui in tentationem suæ male voluntatis non infertur, in nullam prorsus infertur. Vnusquisque enim tentatur, ut scriptum est, à concupiscentia sua abstractus & illectus. Quasi diceret; omnis enim tentatio malæ voluntatis ex concupiscentia surgit. Et in libris aduersus Iul. Quid est quod quotidie dicimus: ne nos inferas in tentationem, nisi ut non tradamur concupiscentiis nostris? Vnusquisque enim tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus. Vnde cum libro sexto, de concupiscentiæ peccatis disputans, eundem

In Psal. 143 Eandem doctrinam tradit in Psalmos: Adam non est seductus, Mulier autem seducta est. Postea enim Adam conseruit mulieri, nam à serpente mulier seducta est. Ecce figura omnium tentationum, quas post Adæ lapsum in hac vita perpetuatur. Sic enim adjicit: Nec modo potest aliqua mala suscipi, nisi carnis tua (id est partis inferioris) primo desiderium commoverit, cui postea si mente consenseris, cecidit & passer &c. Et in alio Psalmo tractans illud: Caro concupiscit aduersus spiritum &c. Et hoc grave bellum, inquit, & quod est molestius, internum. In quo b. llo si sit quisque victor, illos quos non videt immicos continuo se perabit. Non enim tentat Diabolus vel Angeli eius, nisi quod in te carnaliter domitur. Nam quomodo vincimus illos hostes quos non videmus, nisi quia carnales interiores motus nostros sentimus? Quamvis autem progressus ille diabolice tentationis, quo per mulierem in Adamum transiit, apertissima huius rei figura fuerit, non tamen ex illa, sed ex Apostoli Iacobi doctrina videtur Augustinus illam hausisse sententiam. Nam ille cum beatum predicasset virum, qui suffert tentationem, per hoc indicans nullum peccatum committi posse, nisi sollicitante tentatione via preparetur. Itam originem omnis tentationis explicat: Nemo, inquit, cum tentatur, dicit, quoniam à Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat. Vnde ergo tentationes, si non à Deo? Vnusquisque vero tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum. Vbi satis aperte docet, non tentari hominem nisi ex concupiscentia. Si enim aliunde tentatur, non recte dixisset universaliter: Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua: neque recte dum remouet tentationem à Deo, soli concupiscentiæ eam tribuisset. Sic intellexit hunc locum August. Quisquis, inquit, in tentationem non infertur, profectò nec in tentationem suæ male voluntatis infertur. Et qui in tentationem suæ male voluntatis non infertur, in nullam prorsus infertur. Vnusquisque enim tentatur, ut scriptum est, à concupiscentia sua abstractus & illectus. Quasi diceret; omnis enim tentatio malæ voluntatis ex concupiscentia surgit. Et in libris aduersus Iul. Quid est quod quotidie dicimus: ne nos inferas in tentationem, nisi ut non tradamur concupiscentiis nostris? Vnusquisque enim tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus. Vnde cum libro sexto, de concupiscentiæ peccatis disputans, eundem

Jacob. 1.

apostoli locum protulisset: Concupiscentia, inquit, non parit nisi conceperit, non concipit nisi illexerit, hoc est ad malum perpetrandum obtinuerit volentis assensum. Quod ergo aduersus eam dimicatur, hoc agitur ne concipiat, pariatque peccatum. Et statim omnia omnino peccata sub illis concupiscentiæ par-

Lib. de dono persev. c. 6.

apostoli locum protulisset: Concupiscentia, inquit, non parit nisi conceperit, non concipit nisi illexerit, hoc est ad malum perpetrandum obtinuerit volentis assensum. Quod ergo aduersus eam dimicatur, hoc agitur ne concipiat, pariatque peccatum. Et statim omnia omnino peccata sub illis concupiscentiæ par-

Lib. 5. cont.

Iul. c. 4.

apostoli locum protulisset: Concupiscentia, inquit, non parit nisi conceperit, non concipit nisi illexerit, hoc est ad malum perpetrandum obtinuerit volentis assensum. Quod ergo aduersus eam dimicatur, hoc agitur ne concipiat, pariatque peccatum. Et statim omnia omnino peccata sub illis concupiscentiæ par-

Lib. 6. c. 15.

apostoli locum protulisset: Concupiscentia, inquit, non parit nisi conceperit, non concipit nisi illexerit, hoc est ad malum perpetrandum obtinuerit volentis assensum. Quod ergo aduersus eam dimicatur, hoc agitur ne concipiat, pariatque peccatum. Et statim omnia omnino peccata sub illis concupiscentiæ par-

tubus comprehendens addit: Dimittis itaque in baptismo peccatis omnibus, ad est, omnibus concupiscentiis seruis &c. Et hinc est, quod August. etiam non aliter duas illas orationis Domini petitiones: Ne nos inducas in tentationem, &c. Dimittite nobis debita nostra, exponere solet, nisi ut à concupiscentiæ tentationibus eruamur, & eisdem concupiscentiæ superantis peccata dimittantur. Nam hoc sibi volunt de tentatione concupiscentiæ illa verba paulo ante citata: Quid est quod quotidie dicimus. Ne nos inferas in tentationem; nisi ut non tradamur concupiscentiis nostris? Quali diceret, nihil aliud petimus nisi ut non tradamur concupiscentiis nostris. Hoc sibi vult evidentius, quando dicit: Vt non ei consentiamus, deprecamur adiutorium dicentes: Et ne nos inferas in tentationem; vel sicut nonnulli codices habent; ne nos inducas in tentationem. Non quod ipse Deus tali tentatione aliquem tenet; nam Deus intentator malorum est: ipse enim neminem tentat; sed quod si forte tentari caperimus à concupiscentia nostra, adiutorio eius non deseramus, ut in eo possumus vivere, ne abstrahamur illecti. De altera verò petitione longè apertissimè idem docet. Nam in Epistola ad Affelicum cum citasset illa verba Scripture: Post concupiscentias tuas non eas, sic subiungit: Quid quidem tam magnum est, ut si omnimodo fieri, & quamvis insani, dum sumus in corpore mortis huius, desideria peccati, nulli eorum tamen adhiberemus assensum, non esset unde diceremus Patri nostro qui est in calis: Dimittite nobis debita nostra. Et in libro de natura & gratia de eadem petitione loquens: Per hoc, inquit, quotidianum spirituale quodammodo incensum, quod ante Deum in altare cordis, quod sursum habere admonemur infertur, etiam si non hic vivatur sine peccato, licet mori sine peccato, dum subinde venia deletur, quod subinde ignorantia vel infirmitate committitur. Vbi nos mori dicit posse sine peccato, deletis tantummodo peccatis infirmitatis & ignorantia. Nam infirmitas & concupiscentia apud Augustinum idem sunt. Et in libro de perfectione iustitiæ de concupiscentia, seu, ut Apollolus vocat, peccati desiderijs agens: Videat, inquit, quid agatur de Domini oratione, ubi dicitur: dimittite nobis debita nostra. Quod nisi fallor non opus esset dicere, si nunquam vel in lapsu lingue vel in oblectanda cogitatione eiusdem peccati desiderijs aliquantulum consentiremus, sed tantummodo discendum esset: Ne nos inferas in tentationem. Et in libris ad Bonifacium: Nec propter ipsam, cuius iam reatus lavacro regenerationis absumptus est, dicunt in oratione baptizati: dimittite nobis &c. sed propter peccata que sunt, sive in eius consensibus, cum ab eo quod libet, vincitur id quod placet, sive cum per ignorantiam malum quasi bonum placet. Vnde utramque petitionem coniungens libro secundo de peccatorum meritis: Sic ergo totum hoc (negotium vivendi sine peccato) in tribus beneficijs positum breviter peti potest: Ignosce nobis ea in quibus sumus abstracti à concupiscentia, id est, dimittite nobis &c. adiuva ne abstrahamur à concupiscentia id est, ne nos inducas in tentationem, aufer a nobis concupiscentiam, id est, libera nos à malo. Itaque in Epist. 29. ad S. Hieron. apertissimè profite-

tur, omne

413

Epist. 29 ad Hieron.

ibid.

Lib. 1.

Lib. 2. de pecc. meritis.

Lib. 2. de pecc. orig. c. 40.

Lib. 2. de pecc. orig. c. 40.

ibid. cap. 9.

Lib. 2. de pecc. orig. c. 40.

Lib. 2. de pecc. orig. c. 40.

ibid. cap. 9.

Lib. 2. de pecc. orig. c. 40.

Lib. 2. de pecc. orig. c. 40.

tor, omne peccatum ex aliquo vitio tanquam peccati fomite proficisci: Sunt plurimi tales, (pudici) quorum sine aliquo peccato esse neminem dixerim: & utique illud quaecumque peccatum ex aliquo vitio venit. Et paulo inferitis: Si omnes ibi (in religiosis conjugatis) essent virtutes, nullum esset vitium: si nullum vitium, nullum omnino peccatum. Quis autem sine aliquo peccato? Quis ergo sine aliquo vitio, id est, fomite quodam, vel quasi sine radice peccati.

Secundò eadem sententia ex eo constat, quòd sæpè docet, nullum peccatum perpetrari, quòd non præceat aliqua delectatio: quam delectationem nihil aliud esse sentit quam rerum delectabilem libidinosum desiderium, juxta id quòd supra de delectatione diximus. Itaque in libris contra Faustum, ubi de irenandis & relaxandis delectationibus, hoc est, concupiscentijs rerum delectabilium agit: Si nihil delectaret, inquit, illicitum, nemo peccaret. Peccat ergo qui delectationem illiciti relaxat potius quam refrenat. Et in sermonibus de verbis Apotoli: Quaquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non exortantur nisi ex mala cupiditate, non exortantur nisi ex illicita delectatione. Hinc ergo iusticia delectationis si resistamus, si non consentiamus, si membra velut arma non minus, renemus, non regnat peccatum in nostro mortali corpore. Qua consideratione paulo post in eodem sermone dicit, nihil aliud esse secundam carnem ambulare (sub quo omnia peccata continentur) quam carnalibus concupiscentijs consentire: Quid est secundam carnem ambulare? Carnalibus concupiscentijs consentire. Quid est secundam spiritum ambulare? adiuvari spiritu in mente, & concupiscentijs carnis non obedire. Sic ergo impletur in nobis lex, impletur in nobis iustitia Dei. Tandem delectationem omnibus peccatis præcurrentem, agnoscit Augustini discipulus Prosuper: Quodlibet peccatum perpetrare non possum, nisi male delectationem consentiam. Et Cyrillus Alexandrinus aperitissime: Voluptas quæcumque ante omne peccatum præcurrit, & servens cupiditas ad delicta solèi illucere, quæ a te peccati actum insidet, & mentis consentium arripit, persuadens facile hac via veniendum esse quo glisimus. Quod verum Christi discipulus ostendit dicens: Nemo enim tentatur dicat, quoniam a Deo tentatur: Deus enim tentator maiorum est: ipse autem neminem tentat. Vnusquisque verò tentatur a concupiscentia sua abstractus, & illicitus. Deinde concupiscentia tam conceptu parit peccatum. Vbi eodem plane modo, sicut Augustinus, sententiam istam suam de delectatione omnibus peccatis præeunte, viamque præparante, doctrinam Apostolicam esse proficitur.

Tertio eadem Augustini sententia ex eo manifesta est, quòd ideo in cælo nulla dicit futura esse peccata, quia nulla erit concupiscentia cui consentiendo peccetur: Cur autem in tergo nulla peccata remittit Deus filijs suis, nisi quia non inveniunt quod remittat? Non enim poterunt ibi esse peccata, ubi spiritus non dico, non consentit concupiscentia carnis, sed nec concupiscit adversus carnem, quia nec caro adversus eum, illa inestabilis salute periclitata, quæ nunc non sit in baptismo, ubi re-

mittuntur quidem cuncta peccata, sed remanent carnalium concupiscentiarum mala &c.

Quartò ex eo quòd doceat non esse membrorum usum malum, nisi quando consentitur concupiscentijs malis: Quando autem male utitur homo membris bonis, nisi quando consentit eis quæ in nobis habitant cupiditatibus malis?

Denique hanc indubitata esse Augustini doctrinam ex multis apertissimis testimonijs liquet, quæ non possunt in alium sensum ullâ probabilitate detorqueri. Quid enim significat aliud: Si autem ab illo (Deo) avertimur, nostrum est, & tunc secundum carnem sapimus, tunc concupiscentia carnis ad illicita consentimus. Quid aliud significat id quòd alibi dicit? Ac per hoc non solum peccata omnia, quorum nunc remissio fit in baptismo, quæ teos faciunt, dum desiderijs virtuos consentitur atque peccatur; verum etiam ipsa desideria vitiosa, quibus si non consentitur, nullus peccati reatus contrahitur, quæ non in ista, sed in alia vita nulla er. ut eodem lavacro baptismatis universa purgantur. Unde paulo antè concupiscentiam vocaverat vitium: cui consentiendo peccatur. Et quid aliud significat id quòd in libro de spiritu & littera dicit? Non figurate aliquid dicitur, quòd accipientium non sit secundum litteræ sonum, cum dicitur: Non concupisces; sed apertissimum saluberrimumque præceptum est, quòd si quis impleverit, nullum habebit omnino peccatum. Nam hoc ideo elegit Apostolus generale quiddam, quo cuncta complexus est, tanquam hæc esset vox legis ab omni peccato prohibens, quòd ait: Non concupisces. NEQUE ENIM ULUM PECCATUM NISI CONCVISCENDO COMMITTITVR. Vbi per (concupiscere) ipsos motus concupiscèntis intelligit prohiberi, ideoque illud præceptum solum in cælo esse complendum, ut ex fine libri manifestum est. Nam hujus vitæ iustitiam tunc perfici docet, quando concupiscentijs ethi tumultuantibus non consentimus. Aliud est enim, inquit, totam nondum assequi charitatem, aliud nullam sequi cupiditatem. Et paulo post effigiem hominis exprimens, qui periclitam hujus vitæ iustitiam allecutus est: Veram ecciam talem constituamus animam humanam in hoc corruptibili corpore, quæ etsi nondum illa supereminensissima perfectione odaturus Dei omnes motus terrena libidinis absorberit atque consumpserit, tamen in ista minore iustitia ad illicitum aliquid operand in eadem libidini nulla inclinatione consentiat: ut ad illam vitam iam immortalem pertineat: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. ad hanc autem: Non regnet peccatum (id est; concupiscentia) in vestro mortali corpore, ad obedientiam desiderijs eius: ad illam; non concupisces: ad istam: post concupiscentias tuas non eas. Cum ergo tantam hujus vitæ iustitiam expressisset, ut qui illa præditi fuerint, nullis concupiscentijs malis omnino consentiant, mox de talibus iustis adijcit: Tales iusti ex fide viventes non opus habent dicere: dimitte nobis debita nostra &c. Falsusque esse convincunt quòd scriptum est: Non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Et illud: si dixerimus quia peccatum non habemus nos ipsos decipimus, & veritas in nobis non est. Non potuisset expressius & clarius aperire mentem suam

Lib. 4. c. 5.

Lib. 2. de pecc. meritis. cap. 5.

Lib. de pecc. orig. c. 40.

ibid. cap. 38.

Lib. de spiritu & littera. c. 4.

ibid. c. ult.

qua sentit omnis omnino peccati expertem fore vitam nostram, si nullis concupiscentijs nos provocantibus adhiberemus assensum. Quam suam sententiam etiam in tractatibus in Ioannem paucissimis quidem, sed clarissimis verbis expressit: *Namquid quia deleta est tota iniquitas nulla remansit infirmitas? Si non remansisset, sine peccato hic viveremus. Quis autem audeat hoc dicere, nisi superbus &c.* De peccatis deletis per baptismum loquitur, de remanente post baptismum concupiscentia loquitur, de peccatis ex illa velut infirmitate rationalis animæ pullulantibus loquitur: sine fuce & ambiguitate dicit: *Si illa non remansisset, sine peccato hic viveremus.*

Nec verò solius Augustini ista sententia fuit, sed & ante ipsum, & cum ipso, & post ipsum doctissimi sanctissimiq; Patres id ipsum docuerunt, Nam ante Augustinum Sanctus Hilarius in Psalmos ita loquitur: *Viam peccati, qua ad peccatum pergere promptum est, amoveri à se deprecatur, id est, omnia corporalium voluptatum desideria auferri, nec tentationem aliquam concupiscentiæ, aut ignorantia, qua tanquam per viam ad peccatum iter, ingerere.* Quasi dicat, illas duas esse solas vias, quibus ad peccatum pervenitur, quas à se amoveri petit. Clarius eodem tempore quo vixit Augustinus, hoc asseruit S. Cyrillus Alexandrinus quem paulo antè citavimus: *Voluptas quedam ante omne peccatum præcurrit, & servens cupiditas ad delicta solet illicere: qua ante peccandi actum infidet, & mentis consensum arripit, persuadens facile hæc viam veniendum nobis esse, quo gliscimus.* Quod significatum esse docet illis Apostoli Iacobi verbis: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus; quibus allegatis adjicit; Vides quomodo ex cupiditate improbitas ortum ducit; vides quomodo ex voluptatis seminibus delicta producantur.* Et libro primo de adoratione in spiritu & veritate: *Semper nos ad deformitatem, hoc est, ad peccatum impellant, que nobiscum & in nobis existunt voluptates.* Et illud eodem modo, ut Augustinus, in peccato Adami, quod mulier figura delectationis omne peccatum prævolantis extorsit, præfiguratum esse tradit. Et sanctus Prosper doctrinæ sancti Augustini sectator indivulsus: *Si quodlibet peccatum perpetrare non possum, nisi mala delectationi consentiam, quod cupiditatis est proprium &c.* Et sanctus Leo Pontifex Maximus: *Quia nullum sine delectatione peccatum est, citò acquiescitur deceptoris voluptati.*

Hæc ergo ratio est, cur non semel Augustinus omnia peccata quæ baptismo diluuntur, sub peccato originali, & ijs quæ concupiscentias nostras sequendo committimus, comprehendere solet: *Nec omnino quisquam mundari potest, sive ab originali peccato, sive à peccatis, qua ipsi non resistendo carnali concupiscentia, sed eam sequendo, eique serviendo in sagitijs & facinoribus adiderunt, nisi per fidem: Cujusmodi & alijs locis repetit.*

Sed difficultatem alicui movere potest quòd sæpè Augustinus adversus Pelagianos disputans, duas radices assignat, ex quibus omnia

peccata pullulant, & propter quas nemo quantumlibet iustus hanc sine peccato vitam transigere potest. Sic enim loquitur in libris de peccatorum meritis & remissione, cum quaestio esset cur in hac vita non esset homo sine peccato: *Nolunt homines facere quod iustum, sive quia latet an iustum sit, sive quia non delectat &c. Ignorantia igitur & infirmitas vitia sunt, qua impediunt voluntatem ne moveatur ad faciendum opus bonum, vel ab opere malo abstinendum.* Et in libris ad Bonitacium: *Peccata sunt qua secundum carnis concupiscentiam, vel ignorantiam illicitè fiunt &c.* Et mox dicit orari à nobis: *Dimitte nobis debita nostra, non propter concupiscentiam ipsam, sed propter peccata, que fiunt, sive in eius consentionibus, cum ab eo quod libet videretur, quod placet, sive cum per ignorantiam malum quasi bonum placet.* Et in Enchiridio ad Laurentium, cum primum peccatum posuisset voluntatem deficientem à bono; de fontibus reliquorum peccatorum sic adiungit: *Deinde etiam cum volentibus subintravit ignorantia rerum agendarum, & concupiscentia noxiarum, quibus comites subintravit error & dolor &c.* Ex his morborum non uberecatis, sed indigentia tanquam fontibus omnis miseria natura rationalis emanat. Et clarissimè in eodem libro inferius: *Dua bus ex causis peccamus, aut non videndo quia facere debeamus, aut non faciendo, quod debere fieri iam videmus: quorum illud ignorantia malum est, hoc infirmitatis. Vbi manifestum est, nullum esse voluntatis omnino liberæ, se sine ulla ignorantia vel cupiditate determinantis locum. Nam quamvis quædam ex malitia dicantur peccata perpetrari, illa ipsa non sine quadam concupiscentia, eo fortiore atque robustiore, quò occultiore atque subtiliore committuntur.*

Verum ista & similia, quæ multis locis ab Aug. contra Pelagianam hæresin repeti solent, tantum abest ut doctrinam ab eo ante tradita labefacerent, ut potius eam longè firmius stabiliant. Nam inde patet, nulla agnoscere peccata August. quæ liberè omnino, & nullis omnino, ignorantia tenebris obscuratà, vel concupiscentia desiderijs impedita voluntate committantur, ut communiter purari solet, quandoquidem omnia ex duobus illis miseriarum fontibus ignorantia & concupiscentia seu infirmitate promanent. Neque verò hoc ipsum repugnat ijs, quæ ante ex ipso late tradidimus, quod omnia peccata inde fiant, quia concupiscentijs consentimus, nulla facta ignorantia mentione: idque propter duas causas. Primo, quia illa ipsa peccata ignorantia concupiscentiam sequendo, eique consentiendo committuntur. Quamvis enim ignoretur esse peccatum, factum tamen quod concupiscitur non ignoratur. Secundo, quia concupiscentia est causa ignorantia, ut supra declaravimus. Nam de illa ignorantia Augustino semper sermo est,

quod malum, quod natura legibus vetitum est, quasi bonum placet. Vtramque caulam tetigit & insinuavit nonnullis locis Aug: ut quando in libro de perfectione iustitiæ dicit: *Non offendit, nisi cui mala concupiscentia contra iustitiam ratione appetendo, vel vitando faciendum, vel dicendum, vel cogitandum, aliquid*

Tract. 47. de
Lecon.

Philos. in
illud Psal.
118. Viam
iniquitatis
amore à me

Cyrill. Alex.
lib. 4. in Io-
annem c. 51.

Epist. 1. de
adorat. in
spiritu & ve-
ritate.

Prosper. lib. 3.
de vita con-
templ. c. 4.
Leo serm. 6.
de Epiph.

Serm. 60. de
verbu Dom.
cap. 1.

Lib. de post.
iustit. c. 1.

417

aliquid quod non debuit, sive FALLENS; sive PRÆ-
VALENS persuadet. Et quando dicit in libro
primo de peccatorum meritis: *Fu ut per igno-*
rantiam vel infirmitatem non exertis aduersus eam
(concupiscentiam) totis viribus voluntatis, eidem
ad illicita etiam nonnulla cedamus, tanto magis &
crebrius, quanto deteriores; tanto minus & rarius,
quanto meliores sumus. Vbi per ignorantiam
fieri dicit, ut concupiscentia ad illicita non-
nulla cedamus. Et libro secundo de peccato-
rum meritis: Vnde sit consequens, ut nec orare
debeamus, ne intremus in tentationem, hoc est, ne
temptatione (concupiscentia, licet supra ex Au-
gustini mente declaravimus.) vincamur, vel
eum fallit & præoccupat nescientes, vel cum premis
atque urget infirmos: in quibus duobus locis
fallere tribuit concupiscentia propter igno-
rantiam, cui proprium est scientiam subtra-
hendo, fallere: premere vero seu prevalere pro-
pier motus vehementiam, quæ concupiscentia
propria est, & ab invitis ac gementibus
assensum voluntatis extorquet. Vnde in En-
chiridio ad Laurentium univerſa omnino pec-
cata post lapsum, itemque manifestas poenas
ad iram Dei peccatum originale punientem
revocans dicit: Ad iram quippe Dei pertinet iustiam,
quæ, ut cæcæ & indomita concupiscentia faciunt li-
berius mali, & quicquid manifeste operisque parvis
parantur moti. Vbi cæca dicitur concupiscentia
propter ignorantiam, quam secum comi-
tem trahit, Deo plente poenales cæcitates
soper illicitas cupiditates: indomita vero, pro-
pier infrenes impetus, quibus in voluptates
altuat.

Cum ergo libido seu cupiditas dupliciter
accipitur, vel proprie pro motu concupiscentie
involuntario, vel minus proprie, pro motu
ipsius voluntatis inordinatè aliquid appetente,
ex ipsi quæ diximus vera ratio intelligi potest,
et amor rerum temporalium, seu earum quas
quisque potest invitus amittere, (ex quo amo-
re omnia peccata perpetrantur, sicut supra latè
ex eodem Augustino patefecimus,) cupiditas
seu libido ab eodem vocari solet. Nimirum
quia libido illa proprie dicta, quæ motibus
suis ante liberum voluntatis assensum prævo-
lat, in omnibus peccatis assensum voluntatis
extorquet, ita videlicet, ut ex illo desiderio
libidinis, seu cupiditatis, seu concupiscentiæ
præcurrente, & consensu voluntatis accedente,
fiat unus completus volendi motus, tanquam
homine toto, ex parte tam inferiore quàm su-
periore simul concupiscentie: in quo pleno &
quasi composito appetendi motu, libido domi-
natur, voluntas verò violento & imperioso
ejus motui obediendo servit; atque ea de cau-
sa nomen libidinis seu cupiditatis tanquam in
illo motu libero dominantis tori actui merito
attributus est. Quod manifestè ex ipso Augu-
stino patet. Nam in illo eodem loco, quo cu-

piditatem culpabilem desinit, & pro libero
appetendi motu accipit, apertissimè dicit:
Clarum est iam nihil aliud quam libidinem in toto
malefaciendi genere dominari. Et hoc in eodem
loco sæpè repetit, & ex illa, adulterij, sacrile-
gij, & similibus scelerum malitiam esse me-
tendam. In quo loquendi modo, quamvis
nunc apud Scriptores recentiores, præcipuè
Philosophos inulitatus sit, Scriptores Latinis-
simos & antiquos Philosophos Augustinus se-
cutus est. Sic enim olim Stoici, & post illos
Tullius locutus est, ut tum alijs locis, tum ma-
ximè Tusculanarum questionum libro quarto
patet. Nam ibi libidinem, Lætitiam, metum, &
ægritudinem, seu tristitiam non pro ipsis pas-
sionibus, sed pro motibus voluntatis cedentis
passionibus contra rationem accipit, ut ex de-
finitionibus singularum quas ibi tradit per-
spicuum est. Qui loquendi modus nec ab usu
quotidiano alienus est. Nam juxta illum non
tam metuere, tritari, lætari dicitur, qui mo-
tibus illis involuntarijs quatur, quàm ille
qui motibus illis consentiendo cedit: usque
adeo ut qui illis tantum tangitur, sed volun-
tate dominatur, dicat potius & verè dicat, se
non metuere, non tritari, non lætari. Quia
igitur libido seu cupiditas in toto, ut Augu-
stinus loquitur, malefaciendi genere dominatur,
hinc est, quod & ipse, & Stoici, & Tullius, hoc
animadvertentes ista nomina liberis volunta-
tis motibus dominanti libidini assentientis tri-
buerunt, ut illi ipsi libidines cupiditate sive vo-
carentur. De qua dominatione Augustinus:
Manet in vetustate carnis (peccatum, seu concu-
piscencia) tanquam superatum & peremptum, si
non illicitu consensibus quodammodo reviviscat, &
in regnum proprium dominationemque revocetur. Et
alibi: *Quantvis conjugalis concubitus, qui sit in-*
tentione generandi, non sit ipse peccatum; quia bona
voluntas animi sequentem ducat, non ducem sequi-
tur corporis voluptatem, nec humanam arbitrium
trahitur subjugante peccato, cum iuste redigitur in
usum generandi plaga peccati. Huius plagæ quidam
pruritus in adulteriorum, & fornicationum, & quo-
rumlibet stuprorum atque immunditatum fœditati-
bus regnat; in connubiorum vero necessitudinibus ser-
vit. Ibi de domino tali turpitudine damnatur; hic de
peccato sequo tali honestas vericundatur. Et clarissimè
ipse Apostolus, cum generaliter ad Christi-
anam sanctitatem hortaretur: Non ergo regnet,
inquit, peccatum in vestro mortali corpore, ut obe-
diat concupiscentiæ eius. Et mox: Peccatum enim
vobis non dominabitur. De cujus peccati, id est,
concupiscentiæ servitute ac dominatione latè
prosequitur, atque in illa ipsa exhortatione
fatis indicat, totam vitæ puritatem & impu-
ritatem in illius concupiscentiæ subjugatione
vel dominatione consistere. Neque enim do-
ctrinam illam supra traditam nisi ex Scriptu-
ris Augustinus haulit.